

Stop **Wapenhandel**

Jaarverslag 2023

Stop Wapenhandel doet al 25 jaar onderzoek naar wapenproductie, wapenhandel, de lobby van de wapenindustrie en naar promotie en financiering van wapens. Op basis van dit onderzoek voeren we publieksacties, debatten en campagnes.

www.stopwapenhandel.org – info@stopwapenhandel.org
IBAN NL11 TRIO 0390 4073 80

Wapenexport en wapenindustrie

In 2023 leverde Nederland wapens aan de grote oorlogen in Oekraïne en in Gaza. Deze oorlogen hebben grote invloed op het wapenexportbeleid en de steun aan wapenindustrie.

Terwijl jarenlang stapsgewijs een aanscherping van het wapenexportbeleid plaatsvond is er nu sprake van uitholling en ondermijning. Industrie en export krijgen steeds meer vrij baan. Stop Wapenhandel vraagt aandacht voor de risico's hiervan. We plaatsten de rol van wapens, wapenhandel en wapenproductie in een bredere context en benadrukten de gevolgen voor vrede, mensenrechten, vluchtelingen en klimaatcrisis.

De wapenindustrie gebruikt de oorlogen in Oekraïne en in Gaza als argument om te pleiten voor (nog) minder wapenexportregels en voor langlopende wapencontracten, waardoor deals niet kunnen worden stopgezet als de politieke situatie verandert. Nu al ontsnapt veel wapenexport aan parlementaire controle.

Het stimuleren van wapenproductie door de overheid houdt een groot risico in voor een groei van de wapenexport. Het defensiebudget groeit in 2024 met 40% waarvan 28% voor wapens. Tegelijk is er nauwelijks aandacht voor diplomatie, de-escalatie en wapenbeheersing. De groeiende wapenuitgaven gaan ten koste van uitgaven voor een veilige samenleving, bijvoorbeeld voor klimaatbescherming.

Wapens en klimaatrechtvaardigheid

Krijgsmachten zijn grote klimaatvervuilers en het gebruik van fossiele brandstof zal door de groei van het militaire budget fors toenemen. De wapenindustrie laat zich ten onrechte voorstaan op 'duurzame' wapens en militaire productie. Stop Wapenhandel wil klimaatdoelen voor krijgsmacht en wapenindustrie.

Militarisering van grenzen

Stop Wapenhandel vreest dat de nieuwe samenstelling van de Tweede Kamer zal leiden tot nog minder steun aan vluchtelingen. We blijven ons inzetten voor een humaan vluchtelingenbeleid en tegen militarisering van grenzen. We doen onderzoek naar de rol van wapenindustrie bij grensbewaking en ondersteunen acties en campagnes.

Wapenhandel in de media

Onderzoek is de basis van ons werk. We voeren actie en publiceren op basis van feiten en cijfers, grotendeels uit openbare bronnen maar ontoegankelijk en ondoorzichtig. Naar onze onderzoeken werd in 2023 verwezen door Nederlandse en internationale media, waaronder NRC, AD, Nederlands Dagblad, Parool, Die Welt, TAZ, Spiegel, Guardian, Democracy Now en Middle East Monitor.

We schreven 17 artikelen in 2023 waaronder opinies in Parool en NRC. We schreven 7 engelstalige blogs over trends in (internationale) wapenhandel. We publiceren bijna dagelijks op Facebook, Twitter (X) en Instagram.

Onderzoeken in 2023

De EU-wapenindustrie onderhoudt steeds nauwere banden met EU-beleidsmakers en -instellingen, waardoor de militarisering van de EU wordt aangejaagd. *'From war lobby to war economy, How the arms industry shapes European policies'* is een onderzoek samen met het Europese Netwerk Tegen Wapenhandel (ENAAAT). Voor de publieke database *Open Security Data Europe* maakten we een overzicht van uitgaven van het European Defence Fund, het EU wapenontwikkelingsfonds en Horizon Europe.

Samen met Transnational Institute en Tipping Point North South publiceerden we verschillende onderzoeken over de impact van militaire uitgaven en wapenhandel op de mogelijkheid klimaatverandering aan te pakken. Waaronder *'Climate Collateral. How military spending accelerates climate breakdown'* en *'Climate crossfire – How NATO's 2% military spending targets contribute to climate breakdown'* Ook stelden we een overzicht samen van citaten van bedrijven en overheden die zich uitspraken over hoe wapenindustrie kan verdienen aan klimaatverandering. En een *Briefing on military spending versus climate spending* met het oog op de VN Klimaatconferentie. Samen met Kerk en Vrede schreven we de **verkiezingsfolder "Kies voor vredesbeleid!"** met concrete voorstellen voor een vredesgericht buitenlands beleid.

Oorlog heeft de militarisering van de grenzen verergert en het vluchtelingenbeleid verscherpt (behalve voor vluchtelingen uit Oekraïne). Samen met Transnational Institute schreven we de Longread *'How the EU has used the war in Ukraine to expand its border regime'*.

De oorlog in Gaza leidde tot veel vragen van media en activisten. We publiceerden een overzicht van militaire relaties tussen Nederland en Israël onder de titel *'Verbreek banden met Israëlische wapenindustrie'*. Mede op verzoek van studenten maakte we een overzicht van alle samenwerking van Europese instellingen voor hoger onderwijs onder FP7, Horizon 2020 en Horizon Europe met de drie grootste Israëlische wapenbedrijven Elbit, IAI and Rafael en de Israëlische ministeries van Defensie en Publieke Veiligheid.

Workshops, acties en debatten

Stop Wapenhandel nam in 2023 veelvuldig deel aan het publiek debat over de rol van wapens in vrede en veiligheid. In workshops, acties en debatten.

Januari

* Bijdrage aan workshop over grensmilitarisering en de rol van de wapenindustrie en Frontex tijdens de jaarlijkse "The Other Davos" conferentie in Zürich.

Maart

* "Vrijheid, rechtvaardigheid en gelijkheid voor iedereen". Paneldebat met o.a. Omar Barghouti, medeoprichter BDS-beweging. Militaire relaties van Nederland/EU met Israël: wat kan de BDS-beweging leren van de boycot tegen Zuid-Afrika?

Mei

* "Hoe de EU de Oekraïne-oorlog gebruikt om militarisering te versnellen". Bijdrage aan het Vredescafé in Gent over Europese militarisering.

* Bijdrage over de rol van de wapenindustrie in de Europese grensexternalisering in een workshop tijdens een conferentie van Refugees in Libya in Brussel.

Juni

* Paneldebat met politici op de Universiteit van Bern over Zwitserse toetreding tot het Verdrag tot verbod van Nucleaire Wapens.

* Workshop spandoek Schilderen op Landjuweel Festival in Ruigoord, samen met Stop de Oorlog Amsterdam.

* Paneldebat in Nijmegen over de Oekraïne-oorlog, georganiseerd door Onkruid Vergaat Niet.

* "Vrede in Oekraïne: tijd om te praten!" Debat in Pakhuis de Zwijger met econoom Ewald Engelen, filmmaker Lidija Zelovic, Tweede Kamerlid CDA Derk Boswijk en historicus Tayfun Balçik. Een samenwerking met Hague Peace Projects.

Juli

* Oproep met Europees Netwerk Tegen Wapenhandel (ENAAAT) aan Europees Parlement: stem tegen EU financiering voor productie van raketten en munitie (ASAP Regulation) zonder garanties tegen meer wapenexport.

Augustus

* "Border profiteers: arms industry and migration". Workshop op No Border Camp over hoe de wapenindustrie dubbel verdient aan oorlog: door wapens te leveren en door grenzen te militariseren.

September

* Debat met Vredesplatform Zwolle over wapens en milieu.

* Lezing voor Ambassade van Vrede Vlaardingen over wapenhandel, oorlog in Oekraïne en het verband tussen wapenhandel en klimaat.

Oktober

* 'Werken aan vrede – bij alle geweld'. Een gesprek over oorlog en de rol van de vredesbeweging, 40 jaar na de grote kernwapendemonstraties. Met hoogleraar conflictstudies Jolle Demmers en vertegenwoordigers van Kerk en Vrede, Stop Wapenhandel en Hague Peace Projects.

November

- * Ondersteuning demonstratie tegen de jaarlijkse wapenbeurs van de NIDV in Rotterdam.
- * Toespraak bij demonstratie tegen Elbit, het een na grootse wapenbedrijf van Israël, dat een vestiging heeft op vliegbasis Woensdrecht.
- * Vredesblok in de Mars voor klimaat en rechtvaardigheid onder de leuze 'No War No Warming' samen met Stop de Oorlog Amsterdam en Pax.
- * Sessie voor de Leergang Buitenlandse Betrekkingen op Clingendael, over wapenexport- en -industriebeleid in tijden van oorlog.
- * "Decolonise, Decarbonise, Demilitarise! Hoe doen we dat op Nederlandse universiteiten?" Bijdrage aan studentendebat, over wapenexport, de lobby van de wapenindustrie en militarisering van grenzen.
- * Bijdrage aan door studenten georganiseerde Teach-in over Gaza oorlog op TU Delft.

December

- * Bijdrage aan door studenten georganiseerde Teach-in over Gaza op Wageningen Universiteit.

En het hele jaar door protesten met **Stop de oorlog Amsterdam** tegen de Russische oorlog in Oekraïne, tegen een nieuwe wapenwedloop, en voor diplomatie en een kernwapenvrij Europa.

Webinars in 2023

“Belarus: arms industry and arms trade – an introduction”. Presentatie op webinar ‘The Situation in Belarus: Arms Trade and Nuclear Weapons’ van o.a. Deutsche Friedensgesellschaft – Vereinigte KriegsdienstgegnerInnen en Ohne Rüstung Leben.

“European military spending harms peace and the planet” Seminar met European Network Against Arms Trade, de Britse Campaign Against Arms Trade, International Peace Bureau/Centre Delàs Spanje en Stop Wapenhandel.

Presentatie voor Noorse vredesconferentie **“Om Hvordan Global Opprustning og Våpenhandel Påvirker Klimakrisen”** ofwel **“How Global Rearmament and Arms Trade Affects the Climate Crisis”**.

Infomeeting over **wapenbeurs in Rotterdam** rond het thema ‘Sustainable Security’.

Lancering rapport **“From war lobby to war economy. How the arms industry shapes European policies”** Debat met de schrijvers. Mmv Stop Wapenhandel, Centre Delàs d'estudi per la Pau en Corporate Europe Observatory.

Lancering rapport **“Climate Crossfire; How NATO’s 2% military spending targets contribute to climate breakdown.”** Met Transnational Institute, International Peace Bureau, Asean European Peace Forum, Not to NATO Network en Global Women United Against NATO.

Bijdrage aan ‘open thread’ (tekstdiscussie) over grensexternalisering voor de Border Chronicle.

“Some insights into COP 28: What is happening on the ground?” Gesprek met vredes- en klimaatactivisten over de VN Klimaatconferentie, live vanuit Dubai. Met Tipping Point North South, Youth Advocates for Climate Action Philippines, Yemeni Peace Track Initiative, Scientists for Global Responsibility en Syrian Female Journalists Network.

Podcasts in 2023

Debat en Podcast *Moeilijke vragen over oorlog in Oekraïne*, samen met de Radicale Huisvaders en activistenfestival 2Dh5.

Peace in Ukraine, time to talk! Jakob de Jonge van The Hague Peace Project interviewt Stop Wapenhandel over de Nederlandse rol in wapenhandel & het militair industrieel complex.

Podcast Onderstroom met een aflevering over oorlog, lobby en militair-industrieel complex.

NPO radio1 *Podcast Europa draait door*. Sinds het begin van de oorlog in Oekraïne wordt in heel Europa het méér geïnvesteerd in de eigen defensie-industrie. Stop Wapenhandel in debat met Arend-Jan Bokestijn.